

Søren Schmidt
06-12-2007

Taktiske militære fremskridt i Irak! Strategisk politisk succes?

Siden sidste forår er voldsniveauet faldet markant i Irak. Volden er nu 'kun' på niveau med Somalia og Sudan, men stadig langt over hvad man så i Kashmir-konflikten og i Nord-Irland. Er det den amerikanske militære offensiv ('the surge') og den nye strategi ('clear and hold'), der begynder at virke og er det alligevel ved at lykkes for amerikanerne at stabilisere Irak?

Blandt analytikere er der bred enighed om at den amerikanske offensiv og nye strategi har været med til at stoppe den voldsspiral, som Irak var på vej ind i.

Voldsspiraler er udtryk for en sikkerhedslogik, hvor aktørerne opfatter gengældelse som det eneste middel til at afskrække modparten fra at foretage nye angreb. Det er en sikkerhedslogik, som kendes fra stammesamfund, hvor der ikke findes en tredjepart der monopoliserer anvendelsen af vold (staten) og hvor det tager lang tid at få fastlagt styrkeforholdet og grænserne mellem parterne. Begge udfordres permanent, fordi de både er uklare og usikre.

Med deres offensiv spiller de amerikanske styrker rollen som 'voldsmonopolist' og sætter dermed en kæp i hjulet i den igangværende borgerkrig.

Normalt siger man at borgerkrige stopper ved at den ene part endegyldigt vinder eller at der indgås en magtdelingsaftale mellem parterne, som så typisk håndhæves af en ekstern aktør.

Det er evident at alle fire parter: sunni'erne, de to stridende shiitiske aktører: Sadr og Islamic Supreme Council in Iraq (ISCI) og kurderne, stadig har deres militære kapaciteter i behold. Så der er endnu ikke fundet en 'vinder' af borgerkrigen. Det afgørende spørgsmål er derfor, om parterne er på vej til at indgå en aftale om deling af magten mellem sig eller ej.

De store politiske spørgsmål i Irak er som bekendt fordeling af olieindtægterne, regionernes rolle, forsoning med de sunni-arabiske oprørere og deres inddragelse i stats- og sikkerhedsapparatet, om det olierige Kirkuk skal være en del af Kurdistan eller ej og fordelingen af magten mellem det shia-islamistiske establishment parti: ISCI og den puritanistiske Sadr folkebevægelse.

Amerikanernes forhåbning var, at Maliki-regeringen ville bruge den relative ro, som deres militære offensiv har skabt, til at forhandle nogle af disse konflikter på plads. Ingen af disse ting er imidlertid kommet på plads og parterne står stadig lige langt fra hinanden. Samtidig er USA under pres fra den hjemlige opinion for at begynde at trække tropper hjem fra Irak, nu hvor de har skabt resultater. Men uden at der i mellemtiden er kommet politisk forsoning vil det selvfølgelig betyde at volden igen blusser op.

Selvom det derfor stadig ser sort ud, er der dog også visse positive træk.

Det ene er, at det er lykket for USA at organisere et stort antal såkaldte 'Genopvågnings-komiteer' i den vestlige Anbar-provins, hvor det var ved at lykkes for Al Qaida in Mesopotamia (ikke at forveksle med Osama bin Laden's Al Qaida 'International') at erobre magten. Al Qaida in

Mesopotamia brugte dette til at terrorisere de lokale stammer og sunni-salafistiske nationalister. Disse mennesker udgør nu de lokale Genopvågnings-komiteer, som bevæbnes og finansieres af amerikanerne og bruges til at bekæmpe Al Qaida in Mesopotamia i Anbar-provinsen. En klar taktisk succes for amerikanerne, selvom det selvfølgelig ikke er sikkert at disse komiteer ikke på et senere tidspunkt vil vende sig mod amerikanerne selv og den irakiske central-regering. Man forsøger nu at udbrede Genopvågningskomiteerne til den mere etnisk blandede region nordøst for Baghdad, Diyala provinsen.

Det andet, der kunne opfattes som en succes, er at selvom Maliki-regeringen som sagt endnu ikke har indgået forlig om fordelingen af olieindtægterne i parlamentet, ser det ud til, at regeringen er begyndt at opføre sig som om et sådant forlig var indgået og er også begyndt at fordele de mange milliarder dollars, der er ophobet i den irakiske statskasse, til provinser hvor de ikke selv har magten. Dette kunne opfattes som et forsigtigt forsøg på forsoning, men hvor regeringen bevarer muligheden for at trække 'venligheden' tilbage, hvis modparten ikke gengælder det med tilsvarende forsonende træk. Et lignende forhold gør sig tilsyneladende også gældende mht. rekruttering af sunni-arabere til sikkerhedsstyrkerne. Der er stadig ingen aftale herom, men Maliki-regeringen er tilsyneladende begyndt også at rekruttere sunni-arabere.

Stephen Biddle fra det amerikanske Council on Foreign Affairs mener, at Genopvågningskomiteerne i Anbar og Diayala er udtryk for at sunni-araberne faktisk gengælder Maliki-regeringens forsigtige følere og at dette sker fordi sunni-araberne er ved at indse, at hvis de fortsætter den nuværende konfrontations-strategi vil de tabe på langt sigt. Hvor de tidligere var i flertal i Baghdad er de således gennem de seneste års etniske udrensning nu i klart mindretal, hvilket viser at shiitterne har overtaget. På den baggrund fremstår en mere forsonende politik som mere rationel for sunni-araberne end den tidligere konfrontationspolitik.

Biddle's forklaring af Maliki-regeringens seneste imødekommenhed over modparten er herudover at regeringen nu føler sig mere overbevist om, at USA bliver i Irak gennem mange år og at den derfor er mere tilbøjelige til at løbe de risici som forsonings-politikken medfører. Som baggrund for denne overbevisning henviser Biddle til at de ledende præsident-kandidater i USA opererer med et længerevarende amerikansk engagement i Irak af frygt for alternativerne. Det kunne også nævnes, at USA og Irak for nylig har indgået en principaftale om ustationering af amerikanske tropper, der giver mulighed for at USA kan fastholde de militær-baser i landet, som har været under opbygning de senere år.

Selvom der tilsyneladende er positivt nyt fra Irak, er det langt fra nok til, at det kan siges at udviklingen er vendt. Der er stor bitterhed mellem parterne og der er ingen Mandela i Irak, der kombinerer politisk kapital med et klart fokus på landets langsigtede og overordnede interesser. Iran's fremtidige rolle er et af de forhold der vil blive afgørende for hvilken vej udviklingen kommer til at gå. Der er således en klar modsætning mellem USA's nuværende konfrontationskurs overfor Iran og dets interesser i et stabilt Irak. De muligheder som den taktiske amerikanske militæroffensiv har skabt i Irak er ikke store og kan hurtigt blive afløst af et tilbagefald hvis den ikke bliver fulgt op af strategiske politiske fremskridt. Det er nu mulighederne skal udnyttes og ikke først i 2009, hvor der er blevet valgt en ny præsident i USA.